דרשוני כרך ב — שני מלכים בכתר אחד

שני מלכים בכתר אחדעדי בלוט

רבי שמעון בן פזי רמי [=הקשה]. כתיב: 'וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים' (בראשית א, טז), וכתיב 'אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל... וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן'. אמרה ירח לפני הקב"ה: רבש"ע, אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד? אמר לה: לכי ומעטי את עצמך! אמרה לפניו: רבש"ע, הואיל ואמרתי לפניך דבר הגון אמעיט את עצמי?! אמר לה, לכי ומשול ביום ובלילה. אמרה ליה: מאי רבותיה דשרגא בטיהרא מאי אהני?! [=מה גדולתו של נר בצהריים מה מועיל?!]. אמר לה: זיל, לימנו בך ישראל ימים ושנים [=לכי, שִׁמנו בך ישראל ימים ושנים]. אמרה ליה: יומא נמי אי אפשר דלא מנו ביה תקופותא [=השמש גם כן אי אפשר שלא ימנו בו תקופות], דכתיב 'והיו לאתת ולמועדים ולימים ושנים' (בראשית א, יד). זיל ליקרו צדיקי בשמיך [=לכי, שייקראו צדיקים בשמך]: יעקב הקטן, שמואל הקטן, דוד הקטן. חזייה דלא קא מיתבא דעתה [=ראה שאין מתיישבת דעתה]. אמר הקב"ה: הביאו כפרה עלי, שמיעטתי את הירח. והיינו דאמר [=וזה שאמר] ר"ש בן לקיש: מה נשתנה שעיר של ראש חדש, שנאמר בו 'לה'' (במדבר כח, טו)? אמר הקב"ה: שעיר זה יהא כפרה על שמיעטתי את הירח (בבלי, חולין ס, ע"ב)

אמרה האשה לפני הקדוש ברוך הוא: ריבונו של עולם, אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד? אמר לה: לכי ומעטי את עצמך, 'ואל אישך תשוקתך והוא ימשל בך!' (בראשית ג, טז).

אמרה לפניו: ריבונו של עולם, הואיל ואמרתי לפניך דבר הגון, אמעיט את עצמי וימשלו בי?! אמר לה, לכי ומשלי על ביתך, שנאמר: 'חכמות נשים בנתה ביתה' (משלי יד, א), אמרה ליה: מאי רבותיה? שהרי גם האיש מושל בביתו, שנאמר: 'להיות כל איש שרר בביתו' (אסתר א, כב) ואמרו רבותינו על הפסוק: 'פשיטא! אפילו קרחה בביתיה פרדשכא ליהוי' ואף אני קרויה 'ביתו', שנאמר: 'ביתו זו אשתו'.

אמר לה: לכי ובזכות שכמותך ייגאלו ישראל, כשם שדרש רב עוירא: 'בשכר נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים', ובזכותן עתידין ישראל להיגאל, כדאיתא בילקוט רות: 'ואין הדורות נגאלין אלא בשכר נשים צדקניות שיש בדור'. אמרה ליה: ומאי רבותיה? שהרי גם בזכות מצוות דם פסח ודם מילה עתידין ישראל להיגאל, כדאיתא בילקוט שמעוני: 'אמר הקדוש ברוך הוא בזכות דם פסח ודם מילה תגאלו ממצרים, ובזכותם אתם עתידים להיגאל בסוף מלכות רביעית'.

אמר לה: לכי, וייקראו צדיקים בלשונך, לשון נקבה, שנאמר: 'ותכל דוד' (שמואל ב' יג, לט) וכן 'ראה זה מצאתי אמרה קהלת' (קהלת ז, כז).

חזייה דלא קא מיתבא דעתה, אמר הקדוש ברוך הוא: הביאו כפרה עליי שמיעטתי את האשה והמשלתי עליה את בעלה. והיינו דאמר רבי שמעון בן לקיש: 'מה נשתנה שעיר של ראש חודש שנאמר בו (במדבר כח, טו) "לַה'" (במדבר כח, טו)? – אמר הקדוש ברוך הוא, שעיר זה יהא כפרה על שמיעטתי את הנשים ונתתים לממשלת בעליהן. נתן להן הקדוש ברוך הוא שכרן בעולם הזה, שהן משמרות ראשי חודשים יותר מן האנשים, ונתן להם שכר לעולם הבא שהן עתידות להתחדש כראשי חודשים.

פשיטא! אפילו קרחה בביתיה פרדשכא ליהוי – תרגום: 'פשוט הוא! אפילו האורג [הנחשב למקצוע בזוי], בביתו הוא פקיד נעלה' (בבלי, מגילה יב, ע"ב). ביתו זו אשתו – משנה, יומא א, א. בשכר נשים צדקניות נגאלו אבותינו – בבלי, סוטה יא, ע"ב. ואין הדורות נגאלין אלא בשכר נשים צדקניות – ילקוט שמעוני, רות רמז, תר"ו. בזכות דם המילה ודם הפסח – ילקוט שמעוני, יחזקאל רמז, שנ"ד. נתן להן הקדוש ברוך הוא שכרן בעולם הזה... – על פי פרקי דרבי אליעזר, מה.